

ՀՐԱՅԱՆԳ

ՄՍՈՒՐԱՅԻՆ ՅԵՎ ԱՐՈՏԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆՈՒՄ
ԽՈՋԵՐԻ ԾԻՆԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐԴԵԼՈՒ
ՅԵՎ ՄԱՏՂԱՇՆԵՐԻՆ ԱՃԵՑՆԵԼՈՒ
ՈՒ ԴԱՅԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ոոգանոցներ	3
Ոոգերի մաքրումը	4
Ոոգերի ցամաքաբլ	5
1. Մերուճների զբոսանքը	6
2. Հղի մերուճների կերակրումը	7
3. Ծնունդն ընդունելը	9
4. Ծծմայր մերուճների և խոճկորների կերակրումն ու խնամքը	13
5. Խոճկորների լրացուցիչ կերակրումը	14
6. Խոճկորներին պահելն ու խնամելը	19
7. Անասնաբուժա-սանիտարական միջոցառումներ	20

636.4.082

3
1mm

636.4.083.37

A 3979

ՄԱՍԻՆ Ե 1937

Հ Ի Ա Հ Ա Ն Գ

182

ՄՍՈՒՐԱՅԻՆ ՅԵՎ ԱՐՈՏԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆՈՒՄ
ԽՈՋԵՐԻ ԾԻՆԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼՈՒ
ՅԵՎ ՄԱՏՂԱՇՆԵՐԻՆ ԱՃՅՑՆԵԼՈՒ
ՈՒ ՊԱՀԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Инструкция

по организации опороса свиней в
стойлово-пастбищный период, выращиванию
и содержанию свиней

Կազմեցին և խմբագրեցին Մ. Սիմոնյան և Ն. Մալաթյան
Տեխն. խմբագիր և սրբագրիչ՝ Խ. Այվազյան
Գլավ. լիազոր № 157:

Հրատար. 415, տիրած 1500, պատվեր 307
Հանձնված է արտահրուժյան 1937 թ. մարտի 27-ին
Ստորագրված է տպագրելու 1937 թ. ապրիլի 15-ին

Գյուղերատի տպարան, Յերևան, Նալբանդյան 11

ԽՈՋԱՆՈՑՆԵՐ

1. Խոզանոցը պետք է լինի չոր և լուսավոր։ Սա առաջին կարևորագույն պահանջն է, վորովհետև խոնավ և մութ խոզանոցը խոզերի համար չափազանց վտանգավոր է։ Խոզանոցում միջանցքների և կացոցների հատակը, ինչպես և պատերն ու առաստաղը, պետք է լինեն չոր և մաքուր։

2. Ծծմայր մերուկների և խոճկորների խոզանոցը պետք է լինի տաք։ Այնտեղ պետք է լինի համաչափ ջերմաստիճան, անկախ դրսի ջերմաստիճանից։ Հատակից մեկ մետր բարձրության վրա տաքությունը պետք է լինի 10—12 աստիճան Ցելսիուսի։

3. Խոզանոցում ողը միշտ պետք է լինի

մաքուր և թարմ: Տոթը և փչացած ողը խոզանոցում թուլացնում և թունավորում ե խոզերին:

Խոզանոցի ողը թարմ և մաքուր պահպանելու համար պետք ե շարունակ հսկել ողափոխիչ խողովակների աշխատանքին և դրանք բաց անել ու փակել անհրաժեշտության դեպքում: Բացի դրանից, խոզերին և խոճկորններին զբոսանքի հանելու ժամանակ պետք ե ողափոխել խոզանոցը՝ լուսամուտները կամ դռները բաց անելով: Առանձնապես ոգտակար ե բաց անել արեվահայաց լուսամուտները խաղաղ, պարզ լեզանակներին:

ԽՈՋԵՐԻ ՄԱՔՐՈՒՄԸ

4. Անհրաժեշտ ե ժամանակ առժամանակ խոզերին մաքրել խոզանակով կամ վոլորած ծղոտով: Խոզերի և խոճկորնների վրա պարագիտներ (վոշիլներ) լերևան գալուց պետք ե խոզերի մաշկին քսել նավթ, ոլեոնավթ, մազութ, վերամշակված աֆտոլ՝ նավթի հետ խառնած (մի մաս նավթին 10 մաս մազութ, ոլեոնավթ կամ անմշակ նավթ և այլն): Յեթե խոզերը վարակված են պարագիտներով **շատ ուժեղ** չափով, քսելը պետք ե կրկնել յուրաքանչյուր 10—15 օրը մեկ անգամ, վորովհետև այդ ժամանակամիջոցում խոզի մազերի վրա գտնվող պարագիտների ձվաներից դուրս են գալիս մանր վոշիլներ:

ԽՈՂԵՐԻ ՅԱՄՔԱՐԸ

5. Խողերը պետք է ապահովված լինեն չոր ցամաքաբույ. չոր, փափուկ և տաք կացոցը խոշոր նշանակութիւն ունի կենդանիների առողջութեան պահպանման և կերը տնտեսելու տեսակետից: Թաց, խոնավ ցամաքաբույ վրա և ցուրտ հատակին (բետոնից, քարից, ասֆալտից) պառկելը խողերի համար շատ վնասակար է: Ուստի անհրաժեշտ է սառը հատակ ունեցող կացոցների հատակը կիսով չափ ծածկել տախտակով: Կացոցները մաքրելիս պետք է դուրս թափել միայն թաց և կեղտոտ ցամաքը ու գոմաղբը: Հին չոր ցամաքը պետք է կողքերից հավաքել և նրան ավելացնել չոր թարմ ցամաք ալյուրին, վոր խողի տակը լինի փափուկ և տաք: Հիվանդութիւնն առաջ գալու դեպքում պետք է ամբողջ ցամաքը փոխել: Ծղոտը քիչ լինելու դեպքում դրանով առաջին հերթին պետք է ապահովել ծնելու մոտ և խոճկորներ ունեցող ծծմայր մերուններին: Հղի և ցամաք մերունների համար պետք է ոգտագործել այլ տեսակի ցամաք (տերև, տորֆ, լեղեգ, փայտի թեփ և այլն):

Ո. ՄԵՐՈՒՆՆԵՐԻ ԶԲՈՍԱՆՔԸ

Թարմ մաքուր ողուժ, արեվի ճառագայթների տակ, նույնիսկ ձմեռ ժամանակ, իսկ առավել ևս ձմեռվա վերջերին, յերբ վրա լին հասնում պայծառ արևոտ օրերը, զբոսանքը մեծ նշանակութուն ունի խոզերի առողջության ամրապընդման համար:

Առանց զբոսանքի հնարավոր չե մերուցներից ամուր յեվ առողջ խոնկորներ ստանալ:

Զբոսանքի տևողութունը պետք է լինի կես ժամից մինչև 2 ժամ և ավելին՝ նայած յեղանակին: Խոզանոցից զբոսանքի դուրս բերելու և խոզանոցը ներս տանելու ժամանակ, ինչպես նաև զբոսավայրում, պետք է պաշտպանել հղի խոզերին ամեն տեսակի հարվածներից, սայթաքելուց և այլ մեխանիկական վնասվածքներից: Ծանապարհներն **անանցանելի** դառնալիս, յերբ բակերում (աղաչներում) ցելս է լինում, խոզերին պետք է ման ածել դաշտում, բարձր, ձյունից ազատված և չորացած տեղերում: Սառած և սլկուն ճանապարհներով խոզերին չպետք է քշել: Ամառը թե խոզերին (հղի և ծծմայր) և թե խոնկորներին պետք է պահել արոտում: Խոնկորներին արոտի պետք է սովորեցնել աստիճանաբար՝ սկսած 10 օրական հասակից՝ դուրս թողնելով նրանց տաք ժամանակը, առաջին օրերին

10—15 բուսայից վոչ ավելի: Խոզերի հաժար ամենալավ արտան են հանգիստանում առվույտի, յերեքնուկի ցանքսերը, բայց հաջողությամբ կարող են ոգտագործվել նաև ուրիշ թիթեռնածաղկավոր բույսերի ցանքսերը, ինչպես և բնական արտաները:

2. ՀՂԻ ՄԵՐՈՒՆՆԵՐԻ ԿԵՐԱԿՐՈՒՄԸ

1. Կերակրելու ժամանակ պետք է խիստ հետևել, վոր մերունները լինեն միջակ գիրուծյան, վոչ շատ ճարպակալած և վոչ ել նիհար: Ճարպակալած և նիհար մերունները տալիս են թույլ խոճկորներ և նրանց վատ են կերակրում:

Հղի մերունների կերաբաժինը պետք է բաղկացած լինի բազմասեսակ յեվ սնեսուրջյան համար ամենամասշխի կերերից:

1. Ճիշտ կերակրման դեպքում կերաբաժնի անհրաժեշտ բաղադրիչ մասերը պետք է կազմեն թիթեռնածաղիկ բույսերի խոտերը (առվույտ, յերեքնուկ, վիկա՝ վարսակի հետ և այլն), կամ մարգագետնային լավ խոտերը, արմատապտուղներ և կարտոֆիլ, քիչ քանակով խտացրած կերեր (ջարգած հատիկ, մնացորդներ, ալյուրի փոշի, թեփեր, քուսպեր) և հանքային խառնուրդ:

Վորպեսզի խողերը լավ ուտեն, անհրաժեշտ է խոտը (առվույտը, յերեքնուկը, վիկան) մանր աղալ — դարձնել ալյուր. այդ կարելի չե կատարել հասարակ յերկանքի միջոցով, միայն անհրաժեշտ է վոր խոտը չոր լինի:

2. Մերունների հղիության առաջին 3 ամիսը նրանց կերաբաժինը կարող է կազմված լինել 70% կոպիտ և հյութալի կերերից և 30% խտացրած կերերից (ըստ կերի միավորների): 3 ամսից հետո կոպիտ կերի քանակն աստիճանաբար պակասեցվում է և ծնելուց 15 որ առաջ կոպիտ և հյութալի կերերի քանակը հասցվում է 25—50%-ի, իսկ խտացրած կերերի բաժինը հասցվում է 70—75%-ի: Այդ ժամանակ կերաբաժինը պետք է կազմել այնպիսի կերերից, վորոնցով մերունները պետք է կերակրվեն նաև ծնելուց հետո:

3. Հյութալի և կոպիտ կերերը տրվում են խտացրած կերերի հետ միասին, թանձր շփոթի ձևով (արմատապտուղները նախօրոք կտրատում են, կարտոֆիլը յեփում են կամ լսաշում):

4. Լավ վորակի սիլոս կարելի չե տալ չուրաքանչյուր մերունին որական 3—4 կիլոգր. ծնելուց մեկ ամիս առաջ և հետո պետք է սիլոսը հանել կերաբաժնից:

5. Չի կարելի մերունին կերցնել նեխած և բորբոսնած կեր:

6. Հանքային նյութերը տրվում են հետևյալ խառնուրդի ձևով.

ա) աղացած կրաքար կամ կավիճ 8 մաս
կերակրի աղ 2 »

բ) աղացած կրաքար կամ կավիճ . . 4 մաս
վոսկրի ալյուր (աչրված վոսկուր) 4 »
կերակրի աղ 2 »

Յուրաքանչյուր մերունին այս կամ այն խառնուրդից կերերի հետ միասին որական տրվում է 30—40 գրամ:

Ծնելուց 2—3 օր առաջ մերունների կերաբաժինը վորոշ չափով պակսեցվում է և նրանց տրվում է խտացրած կեր՝ ջրիկ վիճակում, քիչ քանակով (մանրացած արմատապտուղների հետ միասին)

Ցրտահարված արմատապտուղները նախքան կերցնելը մանրացնում են և ապա չեփում կամ խաշում:

8) Հղի մերուններին պետք է կերակրել որական չերկու անգամ:

3. ԾՆՈՒՆԴՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼԸ

1. Ծնելուց 10—15 օր առաջ մերունին տեղավորում են առանձին կացոցի մեջ, վորը

պետք է նախապես խնամքով մաքրված լինի: Կացոցի պատերը և հատակը պետք է լվանալ յեռման ջրով՝ մոխրաջրի հետ միասին և սպիտակեցնել թարմ հանգած կրով: Մերուռնին նույնպես փոխադրելուց առաջ պետք է մաքրել և սրբել — չորացնել կրեովինի մեկ տոկոսային լուծույթի մեջ թաթախած շորով: Յեթե մերուռնների վրա վռշիլ կա, այդ դեպքում փոխադրելուց առաջ նրանց պետք է մաքրել այդ պարազիտներից վերևում ցույց տրված ձևով:

2. Մերուռնի հետ պետք է վարվել մեղմ և սիրալիր, վորպեսզի նա ընտելանա և խնամողից չվախենա: Կուրծը չմրսեցնելու համար անհրաժեշտ է, վոր մերուռնը պառկի չոր և փափուկ ցամքարի վրա: Պետք է զննել մերուռնի պտուկներն ու կուրծը և բուժել ամեն տեսակի վերքերն ու քերծված տեղերը:

3. Ծնելուց առաջ պետք է հետևվել, վոր մերուռնները փորկապուծյուն չունենան:

Յեթե մերուռնի կղկղմանքը չափազանց պինդ է, պետք է նրան տալ լուծողական: Ծնելուց 5—6 ժամ առաջ մերուռնին չպետք է կերակրել: Այդ ժամանակ նրան պետք է տալ միայն խլմելու ջուր:

4. Ծնելուց 2—3 ուր առաջ և 5 ուր հետո

անհրաժեշտ ե խողանոցում սահմանել ցերեկվա
և գիշերվա հերթապահութիւնն, ընդվորում հեր-
թապահը պետք ե ճանաչի այն բոլոր մերուն-
ներին, վորոնք այդ ժամանակամիջոցում պետք
ե ծնեն:

5. Ծնելու ժամանակ մերունը պետք ե
պառկի փափուկ և չոր ցամքարի վրա: Ծնելուց
հետո այդ ցամքարը փոխարինվում ե թարմօ:
Ծնված խոճկորներին խողապահը վերցնում ե
մորից և սրբում չոր և մաքուր շորով, սկսելով
գլխից: Պորտը կտրելու համար չպետք ե դործա-
ծել վորևէ գործիք, այլ թողնել վոր նա ինքնա-
բերաբար կտրվի: Ձեռք չտալ պորտին, այլ ախտա-
հանելու համար զգուշութամբ սուգել մի բաժակ
կրեոլինի լուծույթի մեջ: Պորտն ինքնիրեն
չկտրվելու դեպքում պետք ե մաքուր ախտահան-
ված մկրատով կտրել այն՝ վորից 4 - 5 սանտիմ.
հեռավորության վրա և ծալրը սուգել մի բաժակ
կրեոլինի լուծույթի մեջ: Ընկերքը և սատկած
խոճկորները պետք ե դուրս տանել կացոցից և
և փոշնչացնել:

Բոլոր ընդունված խոճկորներին տեղավորում
են արկղի մեջ՝ չոր փափուկ ցամքարի վրա և
վերևից ծածկում շորով այնպես, վոր արկղի մեջ մի
փոքր անցք մնա թարմ ոդ անցնելու համար:

6. Ծննդաբերութիւնը վերջանալուց հետո, սակայն նրա սկզբից հաշված 2 ժամից վոչ ուշ, իսկ յեթե խոճկորները թույլ են, ապա ավելի շուտ, մոտավորապես ծնելուց մեկ ժամ հետո, խոճկորներին ծծեցնում են: Յեթե խոճկորներն սկսում են լավ ծծել, ապա նրանց ամբողջ ժամանակ թողնում են մոր տակ, իսկ յեթե խոճկորները թույլ են, ապա նրանց հավաքում են արկղի մեջ և բաց են թողնում մոր մոտ յուրաքանչյուր 1—2 ժամից հետո՝ գիշեր յեւ գերեկ:

Այսպես վարվում են մինչև խոճկորների ամրապնդվելը (2—3 օր):

Առաջին անգամ ծծեցնելուց առաջ մոր կուրծն ու պտուկները լվանում են կրեոլինի մեկ տոկոսային գուլ լուծութով: Հատուկ ուշադրութիւն պիտի դարձնել այն բանի վրա, թե արդո՞ք բոլոր խոճկորներն ել լավ են ծծում են մորը: Անհրաժեշտ ե ոգնել թույլ խոճկորներին համեմուռ պտկին և անպայման հեռուել, վորպեսզի նրանք ծծեն կշտանալու չափ: Մերունի տակ պետք ե թողնել այնքան խոճկոր, վորքան մերունը լավ կաթ տվող պտուկ ունի: Ավելորդ խոճկորներին պետք ե գցել մոտավորապես նույն այդ շրջանում ծնած այլ մերունների տակ: Ծնելու ժամանակ և նրանից հետո կացոցում մերունի մոտ պետք ե լինի լամբուլ մաքուր ջուր:

4. ԾԾՄԱՅԲ ՄԵՐՈՒՆՆԵՐԻ ՅԵՎ ԽՈՋԿՈՐՆԵՐԻ ԿԵՐԱԿՐՈՒՄՆ ՈՒ ԽՆԱՄՔԸ

1. Ծնելուց հետո առաջին մեկ-յերկու որը մերունին տալիս են քիչ կեր (0,75 կիլոգր. ցորենի թեփի և 0,75 կիլոգր. գարու ալյուրի խառնուրդ) ջրիկ լափի ձևով: Կերաբաժինն աստիճանաբար (որական 300—400 գրամ) շատացնում են և 5 կամ 6-րդ որը մերունին տալիս են լրիվ կերաբաժին՝ մշակված նորմաների համաձայն:

3. Ծծմայր մերունների կերաբաժինը պետք է կազմված լինի բազմազան կերերից:

Ծծմայր մերունի կերաբաժինը պետք է պարունակի.

ա) թիթեռնածաղիկ խոտ՝ 1—1¹/₂ կգ.

բ) խաացրած կերեր (ցորենի թեփ, հատիկների և հատիկալին մնացորդների ջարդվածք, քուսպ).

գ) արմատապտուղներ՝ 4—6 կիլոգր., կամ լավ սիլոս՝ 1,5—2 կիլոգր.

դ) ծծմայր մերուններին տրվում է հանքային նյութերի նույն խառնուրդից, ինչ վոր հղի մերուններին, յուրաքանչյուր գլխին որական 30—40 գր: Հանքալին նյութերը տրվում են ուրիշ կերերի հետ խառնած, ինչպես նաև լցնում են ինքնամսուրների կամ կերատաշտակ-

ների մեջ, վորտեղից նրանք վերցնում են ուղածի չափ:

3. Ծծմայր մերունները միշտ պետք է ապահովված լինեն սենյակի բարեխառնություն ունեցող խմելու համար մաքուր ջրով:

Ջրի պակասության դեպքում զգալի չափով ընկնում է մերունների կաթնատվությունը, վորից տուժում են խոճկորները:

4. Խոճկորներին ծծից կտրելուց յերեք ուր առաջ ծծմայր մերունների կերաբաժինը կխտվի չափ պակասցնում են և 6—7-րդ որվա ընթացքում մերուններին սկսում են կերակրել ցամաք մերունների նորմաներով:

5. Ծնելուց հետո 5-րդ որվանից ծծմայր մերուններն ամեն ուր պետք է դուրս դան զբոսանքի—առանց խոճկորների՝ 1—2 ժամ տեվողությամբ, ինչպես նաև հզի մերունները: Ծրծմայր մերուններին պետք է զբոսանքի հանել որվա ամենալավ ժամանակը և նրանց հասկացնել հարմար աղալը:

5. ԽՈՃԿՈՐՆԵՐԻ ԼՐԱՑՈՒՅԻՉ ԿԵՐԱԿՐՈՒՄԸ

1. Ծնելու 3-րդ որվանից կացոցի կերակրման բաժանմունքում դրվում են փոքր տաշտեր՝ մաքուր ջրով և հանքային կերերով (աղա-

ցած կավիճ, մանրած ածուխ, այրված փոսկոր,
մոխիր, մաքուր ճիւմային հող, կարմիր կավ)։

Չուրը պետք է միշտ մաքուր լինի։ Հան-
քային կերը և հողը նույնպես պետք է փոխել
որական 2 անգամից վոչ պակաս։

2. 10—15 որական հասակից խոճկորներին
սովորեցնում են հատիկային կերերի։ Դրա հա-
մար կացոցներում կամ կերակրելու բաժան-
մունքում մաքուր փոքր տաշտակի մեջ լցնում
են բոված գարու, վարսակի, յեգիպտացորենի,
տարեկանի հատիկներ, ջարդած վոլու։ Վորպես-
զի խոճկորները հատիկ ուտել շուտ սովորեն,
ոգտակար է հատիկների մի մասը, հատկապես
վոլուը թրջել աղաջրի մեջ։ Հենց վոր խոճկոր-
ներն սկսեն հատիկներ ուտել, այդ մոմենտից
տաշտի մեջ յուրաքանչյուր որ քիչ-քիչ քանա-
կով շաղ են տալիս զանազան հատիկներ, վողջ
և ջարդած դրությամբ, սովույտի կամ յերեք-
նուկի տերևներ այնպես, վոր խոճկորները կա-
րողանան միշտ ուտել այդ կերերը։ Վորքան
խոճկորները շուտ սովորեն հատիկային կերերին,
այնքան հեշտ և հաջող կընթանա նրանց աճե-
ցումը։

3. Հենց վոր խոճկորներն սկսեն ուտել չոր
հատիկային կեր, բայց վոչ ուշ, քան 15—20

որական հասակը, պետք է սկսել նրանց կերակրել շփոթով՝ պատրաստված շարդած հատիկի և այլ խտացրած կերի խառնուրդից: Շփոթը յեփվում է սովորական յեղանակով՝ ինչպես մարդկանց համար: Վորքան լավ և համեղ է պատրաստված շփոթը, այնքան ավելի հաճույքով և շատ են ուտում խոճկորները և այնքան արագ է ընթանում նրանց աճումը:

Շփոթը տրվում է սառած կամ մի քիչ տաքացրած վիճակում, որական 3 անգամ՝ մանր տաշտերի մեջ: Ամեն անգամ տաշտը թողնում են խոճկորների մոտ 30 րոպեյով, վորից հետո վերցնում են, իսկ շփոթի մնացորդներով կերակրում մերուններին, կամ ուրիշ ավելի մեծ՝ մորից կտրված խոճկորներին:

Պատրաստած շփոթը խոճկորներին տալուց առաջ շատ ոգտակար է, անգամ անհրաժեշտ, նրա մեջ ավելացնել թիթեռնածաղիկ խոտի ալյուր և քիչ քանակով մանրած թարմ գազար և յեփած ու շարդված կարտոֆիլ, իսկ ամառ ժամանակ, գազարի ու կարտոֆիլի փոխարեն, մանր կտրտած թարմ, հյութալի կանաչ-առվույտ, յերեքնուկ, յերխտասարդ յեղինջ և այլն:

4. Շփոթը պետք է պատրաստել հետևյալ խտացրած կերերի խառնուրդից.

Հարգած վարսակ 3 մաս

» գարի 4 »

Թեփ 1 »

Թիթեռնածաղիկ խոտի ալյուր 1 մաս:

Մանրաբյուս. — Շփոթի մեջ ավելացվում է թարմ մանրացված գազար և Հարգած յեփած կարտոֆիլ՝ հաշվելով խոճկորեների յուրաքանչյուր 1 կիլոգրամ կենդանի քաշին ուրական 10 գրամ:

Գարնանը և ամռանը շփոթի մեջ ավելացնում են այդ նույն քանակությամբ կանաչ, իսկ այնուհետև յուրաքանչյուր որ այդ կանաչի քանակին ավելացնում են և յերբ խոճկորեները սովորում են կանաչ ուտել, տալիս են ցանկացածին չափ:

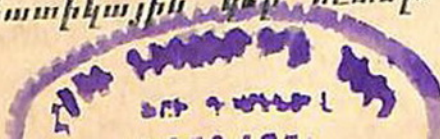
Կանոնավոր կերակրման դեպքում յուրաքանչյուր խոճկորի համար պահանջվում է խոտացրած կեր որական (գրամներով).

Խոճկորի հասակը	2-րդ	3-րդ	4-րդ	5-րդ	6-րդ	7-րդ
	10-որ- յակ	10-որ- յակ	10-որ- յակ	10-որ- յակ	10-որ- յակ	10-որ- յակ
Չոր վիճակում կերակրելու համար	20	90	230	300	400	500
Շփոթի համար	15	50	120	280	290	350

5. Յեթե հնարավորություն կա խոճկորեներին տալ քաշած կաթ, ապա այդ պետք է սկսել այն ժամանակ, յերբ նրանք արդեն սկսել են հատիկային կեր ուտել: Յեթե կովերը

A 3979

+80

պալարախտով կամ ինֆեկցիոն վիժումով հի-
վանդ չեն, կաթը պետք է տալ միշտ թարմ,
կամ լավ մակարդված մածնի ձևով: Պետք է
սկսել շատ փոքր քանակից՝ խիստ պահպանելով
որական բաժինը: Չափից ավելի կաթ տալն ան-
թույլատրելի յե: Տաշտերը խոճկորները մոտ
յերկար ժամանակ չպետք է թողնել, հատկապես
այն դեպքում, յերբ տրվում է թարմ անարատ
կաթ, այլ պետք է 10—15 բուպեյից հետո վերց-
նել: Կաթի մնացորդով կերակրում են մերու-
նին, իսկ տաշտերը մաքուր լվանում են և չո-
բացնում արեվի տակ: Խոճկորներին չի կարելի
կերակրել այնպիսի կաթով, վոր սկսել է թթվել:

6. Խոճկորներին մորից կարում են 2 ամ-
սական հասակում: Այդ պետք է կատարել առ-
տիճանաբար՝ 3—5 որում: Սկզբում անջատում
են ամենից ուժեղ և մեծացած խոճկորներին,
իսկ հետագայում, 5 որից հետո՝ ավելի թույ-
լերին: Մորից կտրելու ժամանակ խոճկորներին
կերակրում են այնպիսի կերերով, վորոնցով
նրանք կերակրվել են մորը ծծելու ժամանակ:
Անհրաժեշտ է մորից անջատելու առաջին տաս-
նորյակում խոճկորներին տալ ամենից ավելի
համեղ և աննդարար կերեր, վորպեսզի անջա-
տումն անցնի սահուն կերպով և խոճկորները

ածի վրա վատ չազդի: Այդ ժամանակ խոճկորներին պետք է տալ քաշած կաթի կամ այլ կենդանական կերերի ուժեղ բաժիններ (մսոսկրային, ձկան, արյան ալյուր):

6. ԽՈՃԿՈՐՆԵՐԻ ՊԱՅԵԼՆ ՈՒ ԽՆԱՄԵԼԸ

1. 5—10 որական հասակից, նույնիսկ տարվա ցուրտ ժամանակ, լավ և հանգիստ յեղանակին պետք է խոճկորներին դուրս հանել բակը՝ զբոսանքի: Խոճկորներին ցրտին պետք է սովորեցնել աստիճանաբար և զգուշությամբ:

Առաջին որերին խոճկորներին դուրս են հանում 5—10 րոպեյով, հետո աստիճանաբար զբոսանքի տեղոգությունը յերկարացնում են, բայց այս դեպքում անհրաժեշտ է հետեւել, վորպեսզի խոճկորներն զբոսանքի ժամանակ շարունակ շարժման մեջ լինեն և վոչ թե անշարժ կանգնեն: Հենց վոր խոճկորներն սկսեն մրսել, պետք է նրանց խսկույն ներս քշել խոզանոց:

2. Ամառը՝ շոգ որերին խոճկորներին յերկար չպետք է թողնել ուժեղ արեվի տակ, այլ նրանց պետք է պահել ստվերում — զով տեղում: Խոճկորները խիստ փսասվում են տաքությունից և արեվի այրելուց:

3. Յեթե խոճկորներին ամառը պահում են

ազատ դրությամբ՝ ցանկապատած բակերոււմ
ծածկի տակ, ապա անհրաժեշտ ե խիստ հետե-
վել, վոր բակերը մաքուր լինեն: Հենց վոր բա-
կերը կկեղտոտվեն, կառաջանա փոշի, փոսեր,
պետք ե խոճկորններին փոխադրել թարմ տեղ:

4. Խոճկորններին պետք ե մաքրել և նրանց
մարմինը ժամանակ-առժամանակ շփել բուսա-
կան յուղով, ճարպով և կրեոլինի մեկ տոկոսային
լուծույթով ներծծված շորով:

5. Ծծից կտրած խոճկորնների խմբավորման
ժամանակ պետք ե հետեվել, վոր մեկ խմբի մեջ
հավաքվեն միատեսակ հասակի, քաշի և զարգաց-
ման խոճկորններ: Ավելի թույլ խոճկորններին (կամ
ավելի ուժեղներին) պետք ե առանձնացնել և տե-
ղափոխել իրենց ուժին և զարգացմանը համապա-
տասխան խոճկորնների խմբի մեջ, վորպեսզի կանո-
նավորվի բոլոր խոճկորնների ճիշտ կերակրում

7. ԱՆԱՆԱԲՈՒԺԱ-ՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ

1. Ինչպես խոզանոցում, նույնպես և նրա
շուրջը պետք ե պահպանել խիստ մաքրություն,
դրա համար վորպես կանոն՝

ա) խոզանոցները պետք ե մաքրել ամեն
որ՝ առավոտյան և յերեկոյան.

բ) կացոցի պատերը, միջապատերն ու առաստաղը ամեն ամիս պետք է կրով սպիտակացվեն.

գ) սպիտակացման ժամանակ մայրերին խոճկորների հետ դուրս են հանում զբոսնելու, իսկ վատ յեղանակներին սպիտակացումը պետք է կատարել հերթականությամբ, ընդ վորում մայրերին խոճկորների հետ դուրս են հանում կամ միջանցք, կամ թե խոզերի «ճաշարան»:

2. Գոմաղբը թափելու համար պետք է հատկացված լինի խոզանոցից 30—40 մետր հեռու ընկած հատուկ ցանկապատած տեղ:

3. Վոչ մի դեպքում չի թույլատրվում խոզանոցի շուրջը թափել գոմաղբ:

4. Պետք է ունենալ մշտական հսկողություն խոզանոցի շրջապատի մաքրության վրա:

5. Խոզանոցի շուրջը չպետք է լինի աղբ, թափթփուկներ, մարդկային արտաթորություններ, սատկած կենդանիների դիակներ:

6. Ֆերմայում աշխատող խոզապահների համար պետք է կառուցված լինի հատուկ գոգարան (արտաքնոց):

7. Խոզանոցի առաջ և նրա շուրջը չպետք է լինեն անձրևաջրերի փոսեր: Փոսեր գոյանա-

լու գեպքում անհրաժեշտ և անմիջապես դրանք վերացնել, իսկ գոյացած տեղը լցնել խճով և ալվազով, կամ ուղղակի պլինդ հողով և ամբողջ-
նել:

8. Մայրերին զբոսանքի հանելու ժամանակ խոզանոցները պետք և ողափոխման յենթարկել վոչ միայն ողափոխող խողովակներով, այլև լուսամուտները բաց անելու միջոցով: Յուրա յեղանակին, յերբ մերուններն ու խոճկորները ներսուսն են, չի թույլատրվում բացել լուսամուտները, վորովհետև խոճկորները կարող են մրսել:

9. Հիմնական հիվանդությունը, վորից խոճկորները մաշսայորեն սատկում են, հանդիսա-
նում և վորլուծը: Փորլուծի գլխավոր պատ-
ճառն և կեղտը ու խոճկորների վատ խնամքը:

10. Խոճկորներին վորլուծից պահպանելու համար անհրաժեշտ և.

ա) կերակրելուց անմիջապես հետո լվանալ և մաքրել տաշտերը.

բ) վոչ մի գեպքում նրանց չտալ վատ վորակի (բորբոսնած) խոացրած կերեր և թթված կաթ.

գ) մայրերին կերակրել ճաշարաններում. կերակրի ամանները չթողնել կացոցներում.

դ) մերունի կերամանը նույնպես լվանալ, մաքրել և չորացնել արևի տակ.

ե) այն կացոցները, վորտեղ կառաջանա փորլուծ հիվանդությունը, պետք է մեկուսացվեն մյուս կացոցներից.

զ) այն կացոցը, վորտեղ փորլուծ է սկսվել, պետք է անմիջապես ախտահանել և առանձնահատուկ ուշադրություն դարձնել կերի ամանների, հատակի և իրենց՝ խոճկորներին մաքուր պահելու վրա.

է) պետք է ուշադրությամբ հետևվել, վորպեսզի կացոցի հատակի վրա, նույնպես և միլատար սովակներում մեզ չլինի: Յեթե մեզը չի հոսում, խոճկորները խմում են այն, վորն առաջացնում է փորլուծություն:

Յեթե փորլուծը չի դադարում, պետք է դիմել անասնաբուժին:

11. Դրսից մուտք գործող բոլոր տեսակի վարակիչ հիվանդություններից խոճկորներին պաշտպանելու համար պետք է արգելել բոլոր կողմնակի՝ ֆերմաներում չաշխատող անձանց մուտքը խոզանոց:

12. Խոզանոցի մուտքի առաջ պետք է պատրաստված լինի փոքր հրապարակ, վորի վրա պետք է շաղ տալ կիր, կամ վորևէ ախտահանիչ

լուծույթ՝ անասնաբուժի ցուցմունքով: Ամեն անգամ խոզանոց մանելուց առաջ մանողն այդ տեղում պետք է ախտահանի իր կոշիկները, վորպեսզի վորևէ հիվանդութիւն խոզանոց չը- բերի:

13. Մշտական հսկողութիւն պետք է լի- նի խոճկորներին և մայրերի վրա: Յուրաքան- չյուր 10-նորյակում բոլոր խոզերը պետք է զննվեն անասնաբուժի կամ սանիտարի կողմից:

Խոճկորներին անկման դեպքում անհրաժեշտ է անմիջապես հրավիրել անասնաբուժին: Խո- զաբուծական ֆերմաներում խոզերի մսուրային շրջանում կերակրելու և խնամելու, պահպանելու վերաբերյալ բոլոր միջոցառումները պետք է կատարվեն գործավարձով, համաձայն խոզաբու- ծական ֆերմաների աշխատանքի կազմակերպ- ման վերաբերյալ մշակված կանոնադրութեան:

1139

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0038817

ԳԻՆԸ 40 ԿԱԳ.

[054]

217

A $\frac{I}{3979}$

ИНСТРУКЦИЯ

по организации опороса свиней в стойлово-
пастбищный период, выращиванию и содержанию
поросят

Проз. 1940г.

Проз.